

Blagdan je Sveta tri kralja, Bogojavljenje i Vodokršće, a sveta tri kralja su u kršćanskoj tradiciji kraljevi ili mudraci, koji su se prema Evanđelju došli pokloniti Isusu Kristu nakon rođenja u Betlehemu, a tradicija ih naziva Gašpar, Melkior i Baltazar.

Za mudrace u tekstu Evanđelja stoji grčka riječ "magoi" koja ima različita značenja: mudraci, učenjaci, zvjezdoočitači, magičari, itd. Najvjerojatnije potječu iz Perzije. To su ljudi koji su umjeli odgonetati tajne iz predane ljudske mudrosti i vidjeti znakove u prirodi. Tražili su istinu o sebi i svemiru. Ostavljaju kuće i svoja dobra oni i kreću na put i iz daleka dolaze u Betlehem.

Simbolika tri dara

U kršćanskoj tradiciji dvojica teologa iz trećega stoljeća: Origen i Tertulijan, pridonijeli su stvaranju današnje slike o "tri kralja". Origenu se pripisuje da je tri dara simbolično protumačio: zlato upućuje na Isusovo kraljevsko dostojanstvo, tamjan na njegovo božanstvo, a smirna na njegovu smrt.

Tertulijan je mudrace pretvorio u kraljeve pozivajući se na Izajijine svetopisamske tekstove i Psalme. U srednjem vijeku jedan je talijanski umjetnik izrađivao mozaik triju kraljeva i iznad svake figure stavio imena: Gašpar, Melkior i Baltazar. Po tom slikaru Gašpar znači čovjek iz područja Kaspijskog mora, Melkior znači kralj svjetla, a Baltazar znači "gospodar čuva kralja". Nije poznato tko je zatim tri kralja vidio kao predstavnike triju kontinenata: Azije, Afrike i Europe. Zato se na slikama jedan od trojice kraljeva prikazuje kao crnac, što se obično interpretira porukom da se sve zemlje te čitavi svijet trebaju pokloniti Isusu kao Kristu.

Tri kralja se od srednjega vijeka, uglavnom prikazuju tako da je jedan od njih starac, drugi muškarac srednjih godina, a treći mladić, što je, kako se smatra, motiv kojim se htjelo istaknuti da svi ljudi, od djece pa do staraca, trebaju u Isusu prepoznati svoga Gospodina i Boga. Prema Matejevu Evanđelju mudraci su prateći betlehemsku zvijezdu došli s istoka u Jeruzalem, kako bi se poklonili Kristu. U Jeruzalemu ih je primio kralj Herod, koji ih je želio prevariti s nakanom da mu kažu mjesto gdje se Isus rodio, kako bi ga mogao ubiti. Kad su pronašli Isusa, Gašpar, Melkior i Baltazar darovali su mu tri dara: tamjan kao Bogu, zlato kao kralju i plemenitu mast - smirnu kao čovjeku. Potom im Bog zapovijedi da se ne vraćaju Herodu, pa se oni vrate drugim putem u svoju zemlju. Tri kralja su predstavnici poganskih naroda, koje je Bog pozvao u svoje kraljevstvo time što im je javio rođenje Spasitelja Gospodina.

Relikvije triju kraljeva u Kölnu

Po tradiciji, poslije smrti triju kraljeva - Gašpara, Melkiora i Baltazara - njihove su relikvije odnesene u Carigrad, a nakon što ih je pronašla sv. Jelena Križarica, prenesene su u Milano, a potom u katedralu u njemačkom gradu Kölnu, gdje se i danas nalaze.

Melkior je zaštitnik putnika i Svjetskog dana mladih, a Baltazar oboljelih od epilepsije.

Spomendan se u Katoličkoj crkvi slavi 6. siječnja, kao blagdan Bogojavljenja.

Bogojavljenje je pak kršćanski blagdan kojim se slavi objava Boga čovječanstvu u ljudskom liku, u osobi Isusa Krista.

Prvi spomen Bogojavljenja nalazi se u tekstu Klementa Aleksandrijskog na prijelazu iz 2. u 3. stoljeće, a prvi spomen kao službenoga crkvenog blagdana poznat je iz sredine 4. stoljeća.

Krajem 4. stoljeća na Istoku se sa Zapada uvodi blagdan Božića, pa Bogojavljenje gubi značenje blagdana u kojem se slave svi događaji vezani uz Isusovo rođenje i skroviti život do

krštenja.

Nakon Drugoga vatikanskog sabora, božićno vrijeme završava prvom nedjeljom nakon Bogojavljenja, a na tu se nedjelju slavi Krštenje Gospodinovo pa se blagdan zove i Vodokršće. Samo Bogojavljenje ostaje i dalje svetkovina Božje objave u kojoj se spominje pohod Trojice mudraca, Isusovo krštenje i Isusovo čudo na svadbi u Kani Galilejskoj, gdje se Isus, na početku svoga javnog djelovanja, objavljuje kao onaj koji ima moć pretvoriti vodu u vino, čime posredno navješćuje i ustanovljenje euharistije.

Među hrvatskim katolicima razvio se običaj blagoslivljanja vode na blagdan Bogojavljenja, pa se ovom blagoslovljenom vodom blagoslivljaju kuće i obitelji.

Prigodom blagoslova kuća, nadvratnici se označuju slovima "G", "M" i "B", koja označavaju inicijale trojice kraljeva - Gašpara, Melkiora i Baltazara. Izvorno su se ovi inicijali zapisivali na latinskom, pa je umjesto početnoga "G" stajalo "C" (Casparus). Tako su inicijali, osim imena kraljeva, označavali i akronim blagoslovne formule: *Christus mansionem benedicat*, što na hrvatskom jeziku znači: "Neka Krist prebivalište blagoslivlja".

Između inicijala stavljaju se križići, kao znak blagoslova, a oko inicijala upisuju se brojke koje označavaju tekuću godinu. Ranije su se ovi znakovi upisivali kredom, dok se u novije vrijeme češće koriste posebne naljepnice.

Blagoslov vode i soli

Uz Sv. tri kralja ili Vodokršće u hrvatskim krajevima posebnu važnost ima blagoslov vode i soli u crkvama. Naime, nekad su već ranom zorom domaćini ili domaćice pohodili crkve gdje svećenici blagoslivljaju vodu i sol kojom se kasnije tijekom cijele godine škrope kuće, ukućani, štale i blago.

Ranije je bio običaj da se kuće, ukućani, štale i blago škrope svake subote, dok se to danas obavlja mnogo rjeđe ili po potrebi. Prilikom škropljenja onaj koji škropi kao i svi ukućani bi molili Vjerovanje. Kad bi npr. blago bilo bolesno često bi se u hranu ubacivalo i malo posvećene soli.

U kršćanskoj civilizaciji obred škropljenja postoji od samih početaka, a radio se s namjerom da se očisti i zaštititi od zlih sila, vremenskih nepogoda, bolesti i raznih nesreća. Također se škrope i temelji kuća, kuća prije useljenja, svatovi, lijes i grob.

Sveta tri kralja predstavljaju završetak radosnih božićnih blagdana. U Hrvatskoj i BiH službeno se na taj dan ne radi dok je običaj i u narodu da se taj dan ne obavljaju nikakvi poslovi osim onih koji su nužni. Toga dana se raskiti i iz kuće iznosi i božićno drvce.

(Hina)

Blagdan Sveta tri kralja

Kategorija: VIJESTIAžurirano: Nedjelja, 06 Siječanj 2019 08:18

Objavljeno: Nedjelja, 06 Siječanj 2019 08:18

